Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (seitsmes koda)

14. detsember 2017*

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Määrus (EÜ) nr 805/2004 – Kohaldamisala – Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta – Euroopa täitekorraldusena kinnitatavad täitedokumendid – Kohtuotsuses, mis ei puuduta vaidlustamata nõuet, sisalduv otsus kohtumenetlusega seotud kulude kohta – Väljaarvamine

Kohtuasjas C-66/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu (Poznań-Grunwaldi ja Jeżyce vojevoodkonna kohus Poznańis, Poola) 31. jaanuari 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. veebruaril 2017, menetluses

Grzegorz Chudaś,

Irena Chudaś

versus

DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaft,

EUROOPA KOHUS (seitsmes koda),

koosseisus: koja president A. Rosas, kohtunikud C. Toader (ettekandja) ja A. Prechal,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,

– Euroopa Komisjon, esindajad: M. Wilderspin ja A. Stobiecka-Kuik,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: poola.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 805/2004, millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta (EÜT 2004, L 143, lk 15; ELT eriväljaanne 19/07, lk 38), artikli 4 punkti 1 ja artiklit 7.

2 Eelotsusetaotlus on esitatud Grzegorz Chudaśe ja Irena Chudaśe kohtuvaidluses DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaftiga avalduse üle kinnitada Euroopa täitekorraldusena kohtuotsuses, mis ei puuduta vaidlustamata nõuet, sisalduv otsus kohtumenetlusega seotud kulude kohta.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Määruse nr 805/2004 põhjendused 4–7 on sõnastatud järgmiselt:

„(4) 30. novembril 2000 võttis nõukogu vastu programmi, mis käsitleb meetmeid tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamiseks. [EÜT 2001, C 12, lk 1.] […] Kõnealuse programmi esimene etapp hõlmab välisriigi kohtuotsuse [täidetavaks tunnistamise menetluse kaotamist], teiste sõnadega Euroopa täitekorralduse loomist vaidlustamata nõuete kohta.

(5) Mõiste „vaidlustamata nõuded“ peaks hõlmama kõiki olukordi, milles võlausaldaja, võttes arvesse võlgnikupoolsete tõendatud nõudmiste puudumise, mis puudutab rahalise nõude iseloomu või ulatust, on saavutanud kõnealuse võlgniku suhtes kas kohtuotsuse või täitmisele pööratava dokumendi, mis vajab võlgniku selgelt väljendatud nõusolekut, olgu tegu kohtuliku kokkuleppe või ametliku juriidilise dokumendiga.

(6) Võlgniku vastuväidete puudumist, nagu on ette nähtud artikli 3 lõike 1 punktis b, võidakse käsitleda kui kohtulikule arutamisele ilmumata jätmist või kohtu pakkumise täitmata jätmist teatada kirjalikult oma kavatsusest kohtuasja kaitsta.

(7) Käesolev määrus kehtib kohtuotsuseid ning vaidlustamata nõudeid käsitlevate ametlike juriidiliste dokumentide ning otsuste kohta, mis on langetatud pärast kohtuotsuste ja ametlike juriidiliste dokumentide kinnitamist Euroopa täitekorraldustena.“

4 Määruse artikli 2 „Reguleerimisala“ lõige 1 sätestab:

„Käesolevat määrust kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusasjade suhtes igat liiki kohtutes või erikohtutes. Käesolev määrus ei laiene [maksu-], tolli- ega haldusasjadele ning riigi vastutusele [tegevuse või tegevusetuse eest riigivõimu teostamisel] (*acta iure imperii*).“ [täpsustatud tõlge]

5 Määruse artikli 3 „Euroopa täitekorraldusena kinnitatavad täitedokumendid“ lõike 1 punkt b sätestab:

„Käesolevat määrust kohaldatakse vaidlustamata nõudeid käsitlevate kohtuotsuste ning ametlike juriidiliste dokumentide suhtes.

Nõue on vaidlustamata, kui:

[…]

b) võlgnik ei ole kunagi päritoluliikmesriigi seaduse oluliste menetlustingimustega kooskõlas olevat vastuväidet esitanud […]“.

6 Määruse artiklis 4 on ette nähtud:

„Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. kohtuotsus – liikmesriigi kohtu või erikohtu igasugune lahend, kuidas tahes seda nimetatakse, sealhulgas seadlus, korraldus, otsus või täitemäärus, samuti kohtuametniku otsus kohtukulude kohta;

2. nõue – nõue teatava rahasumma tasumiseks, mis kuulub maksmisele või mille maksetähtpäev on määratud kohtuotsuse või ametliku juriidilise dokumendiga;

[…]“.

7 Määruse nr 805/2004 artikli 6 „Euroopa täitekorraldusena kinnitamise nõuded“ lõike 1 punktis a on sätestatud:

„Liikmesriigis esitatud vaidlustamata nõude otsus kinnitatakse päritoluriigi kohtus vastava avalduse põhjal igal ajal Euroopa täitekorraldusena, kui:

a) otsus on päritoluriigis täitmisele pööratav […]“.

8 Määruse artikkel 7 „Kohtumenetlustega seotud kulud“ on sõnastatud järgmiselt:

„Kui kohtuotsus sisaldab täitmisele pööratavat lahendit kohtumenetlustega seotud kulude, sealhulgas intressimäära kohta, kinnitatakse see Euroopa täitekorraldusena [ka kulusid puudutavas osas], kui võlgnik ei ole esitanud eraldi vastuväidet oma kohustuse suhtes kanda vastavad kulud kohtumenetluste käigus ning kooskõlas päritoluliikmesriigi seadusega.“ [täpsustatud tõlge]

9 Määruse artiklis 16 „Võlgnikule nõude kohta asjakohase teabe andmine“ on sätestatud:

„Võlgnikule nõude kohta asjakohase teabe andmise tagamiseks peab menetluse algatusdokument või sellega samaväärne dokument sisaldama järgmist:

[…]

b) nõude suurus;

[…]“.

10 Määruse nr 805/2004 VII peatükki „Seos ühenduse muude aktidega“ kuuluv artikkel 27 „Seos määrusega (EÜ) nr 44/2001“ sätestab:

„Käesolev määrus ei mõjuta võimalust taotleda vaidlustamata nõudeid käsitlevate kohtuotsuse, kohtulahendite või ametlike juriidiliste dokumentide tunnustamist ning täitmisele pööramist kooskõlas [nõukogu 22. detsembri 2000. aasta] määrusega (EÜ) nr 44/2001 [kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42)].“

Poola õigus

11 Vastavalt 17. novembri 1964. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustiku (ustawa – Kodeks postępowania cywilnego) (*Dz. U.* nr 43, jrk nr 296) muudetud redaktsiooni (konsolideeritud versioon *Dz. U.* 2016, jrk nr 1822) (edaspidi „KPC“) artiklile 189 võib hageja esitada kohtule õigussuhte või õiguse olemasolu tuvastamise nõude, kui tal on selle vastu õigustatud huvi.

12 KPC artikli 108 lõike 1 kohaselt peab kohus igas menetlust lõpetavas kohtulahendis tegema otsuse menetluskulude jaotuse kohta.

13 KPC artiklite 339 ja 340 kohaselt teeb kohus tagaseljaotsuse, kui kostja jätab kohtuistungile ilmumata ega esita kohtuasjas suulisi või kirjalikke seisukohti. KPC artikkel 343 näeb ette, et tagaseljaotsused toimetab kohus omal algatusel kätte mõlemale poolele koos teatega edasikaebevõimaluste kohta. KPC artikli 344 lõike 1 kohaselt võib kostja, kelle suhtes on tehtud tagaseljaotsus, esitada selle otsuse peale kaja kahe nädala jooksul alates otsuse kättetoimetamisest. KPC artikli 394 lõike 1 punkti 9 ja lõike 2 kohaselt võib pool esimese astme kohtu otsuse, mille ese on kulude hüvitamine ja kulude kandmise põhimõtete kindlaksmääramine, vaidlustada ühe nädala jooksul, kui ta ei esita peaasjas apellatsioonkaebust.

14 KPC artikli 795^1 kohaselt kinnitab otsuse teinud kohus võlausaldaja taotlusel selle otsuse Euroopa täitekorraldusena, kui otsus vastab määruses nr 805/2004 sätestatud tingimustele.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

15 Grzegorz ja Irena Chudaś esitasid Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniule (Poznań-Grunwaldi ja Jeżyce vojevoodkonna kohus Poznańis, Poola) avalduse, et tuvastada nende omandiõiguse sõiduautole, ning nimetatud kohus esitas DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaftile (asukoht Oberursel (Saksamaa)) kutse osaleda menetluses kostjana.

16 DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaftile saadeti 30. märtsil 2016 posti teel menetluse algatusdokumendi ärakiri (ja selle tõlge saksa keelde) koos kutsega ilmuda 18. mail 2016 toimuvale kohtuistungile ning talle anti 30 päeva oma seisukohtade esitamiseks. Nimetatud äriühing ei esitanud seisukohti ega ilmunud kohtuistungile.

17 Neil asjaoludel tegi Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu (Poznań-Grunwaldi ja Jeżyce vojevoodkonna kohus Poznańis) 18. mail 2016 tagaseljaotsuse, milles ta tuvastas, et Grzegorz Chudaś ja Irena Chudaś on saanud omandiõiguse kõnesolevale sõiduautole, ning sellest tulenevalt mõistis DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaftilt nende kasuks välja menetluskulud summas 3900 Poola zlotti (ligikaudu 921 eurot).

18 DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaftile toimetati 4. juulil 2016 tema registrijärgses asukohas posti teel kätte tagaseljaotsuse ärakiri (tõlgituna saksa keelde) koos teatega võimaluse kohta esitada kahe nädala jooksul tagaseljaotsuse peale kaja ning esitada ühe nädala jooksul kaebus menetluskulude kohta.

19 Kuna DA Deutsche Allgemeine Versicherung Aktiengesellschaft 18. mai 2016. aasta kohtuotsust ei vaidlustanud, jõustus see 19. juulil 2016.

20 Grzegorz ja Irena Chudaśe 11. oktoobril 2016 esitatud avalduse alusel algatati põhikohtuasja menetlus 18. mai 2016. aasta kohtuotsuse menetluskulusid käsitleva osa kinnitamiseks Euroopa täitekorraldusena.

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole kindel, kas selline nõue kuulub määruse nr 805/2004 kohaldamisalasse.

22 Ta märgib sellega seoses, et määruse nr 805/2004 artikli 7 – eeskätt sõna „ka“ kasutamise – grammatilise tõlgenduse põhjal võib järeldada, et Euroopa täitekorralduse võib kohtumenetlusega seotud kulude osas välja anda vaid siis, kui sisulistes küsimustes tehtud otsus puudutab vaidlustamata nõuet, millest tulenevalt saab seda Euroopa täitekorraldusena kinnitada.

23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei saa aga välistada, et määruse nr 805/2004 teleoloogilisel tõlgendamisel tuleks jõuda järeldusele, et kohtumenetlusega seotud kulusid käsitlevad otsused võivad olla vaidlustamata nõudeid puudutavad otsused, mille kinnitamine Euroopa täitekorraldusena oleks selle määruse kohaselt põhjendatud.

24 Neil asjaoludel otsustas Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu (Poznań-Grunwaldi ja Jeżyce vojevoodkonna kohus Poznańis) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [määruse nr 805/2004] artikli 4 punkti 1 koosmõjus artikliga 7 tuleb tõlgendada nii, et Euroopa täitekorraldusena saab kinnitada teatava õiguse tuvastamist käsitlevas kohtuotsuses sisalduvat menetluskulude väljamõistmise otsust?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimusega sisuliselt selgitada, kas määruse nr 805/2004 artikli 4 punkti 1 ja artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et kohtuotsuses, mis ei puuduta vaidlustamata nõuet, sisalduvat täitmisele pööratavat otsust kohtumenetlusega seotud kulude kohta saab kinnitada Euroopa täitekorraldusena.

26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb selles, kas põhikohtuasjas kõnealune avaldus kuulub selle määruse kohaldamisalasse, sest otsus, mida Grzegorz ja Irena Chudaś paluvad kinnitada Euroopa täitekorraldusena, puudutab vaid kohtukulusid käsitlevat osa kohtuotsuses, mis oma peamise eseme – omandiõiguse olemasolu tuvastamine – tõttu ei ole ise täitmisele pööratav ega kuulu seetõttu määruse kohaldamisalasse.

27 Määruse nr 805/2004 esemeline kohaldamisala nähtub eeskätt selle määruse artikli 2 lõike 1, artikli 3 lõike 1 ja artikli 4 punkti 2 sätetest, mille järgi kohaldatakse määrust tsiviil- ja kaubandusasjades vaidlustamata nõudeid käsitlevate kohtuotsuste, kohtulike kokkulepete ja ametlike juriidiliste dokumentide suhtes, kusjuures „nõue“ on määratletud kui nõue teatava rahasumma tasumiseks, mis on muutunud sissenõutavaks või mille maksetähtpäev on määratud kohtuotsuse, kohtuliku kokkuleppe või ametliku juriidilise dokumendiga.

28 Et otsust saaks määruse artikli 6 kohaselt Euroopa täitekorraldusena kinnitada, peab otsus käsitlema vaidlustamata nõuet ja vastama teatavatele selles artiklis sätestatud tingimustele. Üks tingimustest on selle artikli lõike 1 punktis a sätestatud tingimus, et otsus peab olema päritoluriigis täitmisele pööratav.

29 Kohtumenetlusega seotud kulude kohta on määruses nr 805/2004 kaks erisätet. Määruse artikkel 7 näeb ette, et kui kohtuotsus sisaldab täitmisele pööratavat otsust kohtumenetlusega seotud kulude kohta, kinnitatakse see Euroopa täitekorraldusena ka nende kulude suhtes, kui võlgnik ei ole kooskõlas päritoluliikmesriigi seadustega esitanud kohtumenetluste käigus eraldi vastuväidet oma kohustuse suhtes need kulud kanda.

30 Viimati nimetatud sätte sõnastusest nähtub, nagu märkisid õigesti Poola valitsus ja Euroopa Komisjon, et kohtumenetlusega seotud kulusid käsitlevat otsust ei peeta määruse nr 805/2004 raames iseseisvaks otsuseks, sest nimetatud määrust kohaldatakse sellistele kuludele vaid siis, kui neid on aktsessoorselt käsitletud põhiotsuses. Sõna „ka“ kasutamine määruse artikli 7 sõnastuses viitab sellele, et „täitmisele pööratav otsus kohtumenetlusega seotud kulude kohta“ kinnitatakse Euroopa täitekorraldusena ainult siis, kui kooskõlas määruse esemega käsitleb põhiotsus vaidlustamata nõuet.

31 Seda järeldust ei sea kahtluse alla määruse nr 805/2004 artikli 4 „Mõisted“ sätted. On tõsi, et esiteks on määruse artikli 4 punktis 1 määratletud „kohtuotsus“ kui liikmesriigi kohtu igasugune lahend, sealhulgas ka „kohtuametniku otsus kohtukulude kohta“. Teiseks on täitmisele pööratav otsus kohtumenetlusega seotud kulude kohta põhimõtteliselt „nõue“ määruse artikli 4 punkti 2 tähenduses.

32 Ent käesoleva otsuse punktist 29 nähtub, et kohtumenetlusega seotud kulusid käsitlevad määruse nr 805/2004 artikli 7 erisätted ei luba, et sõltumata vaidlustamata nõuet käsitlevast põhiotsusest kinnitataks selliseid kulusid puudutav otsus Euroopa täitekorraldusena. Kuna selliseid kulusid puudutav otsus on lahutamatult seotud sellega, kuidas lahendatakse põhiasi, mis ainsana saab olla aluseks otsuse kinnitamisele Euroopa täitekorraldusena, ei mõjuta määruse artiklis 4 esitatud määratlused selle määruse kohaldatavust.

33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada, kas määruse nr 805/2004 eesmärgid võivad viia teistsugusele järeldusele, millega seoses olgu meenutatud, et määruse artikli 1 kohaselt on määruse eesmärgiks luua Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuetele, mis lubaks, kehtestades selleks miinimumstandardid, kohtuotsuste, kohtulike kokkulepete ja ametlike juriidiliste dokumentide vaba ringlust kõikides liikmesriikides ilma mis tahes vahemenetlusteta, mida oleks liikmesriigis vaja algatada enne kohtuotsuse tunnustamist ja täitmisele pööramist. Arvestades aga seda, et määrusega kehtestatud mehhanismi – mis on erandiks kohtuotsuste tunnustamise üldisest korrast – tingimusi tuleb tõlgendada kitsalt (vt selle kohta kohtuotsus, 15.3.2012, G, C-292/10, EU:C:2012:142, punkt 64), ei saa kõnealune eesmärk seada kahtluse alla määruse kohaldamisala tõlgendust, mis tuleneb määruse artikli 7 tekstist.

34 Antud juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasja algatamise aluseks olnud hagi puudutas nõuet tuvastada omandiõiguse olemasolu vallasasjale, nimelt sõiduautole, mitte vaidlustamata nõuet. Kuna niisugune hagi ei kuulu määruse nr 805/2004 kohaldamisalasse, ei saa ka selle hagiga seotud menetluskulusid puudutavat otsust selle määruse kohaselt Euroopa täitekorraldusena kinnitada.

35 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 805/2004 artikli 4 punkti 1 ja artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et kohtuotsuses, mis ei puuduta vaidlustamata nõuet, sisalduvat täitmisele pööratavat otsust kohtumenetlusega seotud kulude kohta ei saa kinnitada Euroopa täitekorraldusena.

Kohtukulud

36 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (seitsmes koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 805/2004, millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta, artikli 4 punkti 1 ja artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et kohtuotsuses, mis ei puuduta vaidlustamata nõuet, sisalduvat täitmisele pööratavat otsust kohtumenetlusega seotud kulude kohta ei saa kinnitada Euroopa täitekorraldusena.

Allkirjad